

4 SCHRIJFTIPS

Vind jouw schrijftip

Hoe je ook schrijft

(ik heb een collega die met rustig ritueel de dop van zijn vulpen schroeft en vervolgens op gelinieerd papier de mooiste gedachten ordent), die witte ondergrond van je (Word)pagina mag je niet te lang aanstaren. Zelf begin ik altijd met een omgekeerde volgorde: het doel, de conclusie, de anekdotes en dan pas de titel en als laatste... de eerste zin.

De eerste zin van een toespraak schijnt altijd de moeilijkste te zijn.

[en dus was ze blij dat ze die alvast had gehad, zei Nobelprijswinnaar Wyslawa Szymborska bij de uitreiking van die prijs voor haar poëtisch oeuvre].

Van veel auteurs is bekend dat ze menen met die eerste zin het boek dat volgt te kunnen maken of breken. Let er maar eens op: als je bij de eerste zin gegrepen wordt, als die de juiste sfeer scheidt of vragen oproept, dan krijgt de rest vaak ook je volle aandacht.

Nu sta je waarschijnlijk niet op het punt een boek te schrijven (en indien wel: ik wens je veel inspiratie!), maar is welke opdracht dan ook een vraag om een goed schrijfproces.

Hierbij wil ik je graag op weg helpen met deze voor mij bewezen **goed werkende schrijftips**:

1. **Denk vrij.** Brainstorm met jezelf al je associaties met dit thema. Brainstorm langs deze lijnen: - verhalen - films/beelden - gebeurtenissen - teksten of gedichten. Bij bijvoorbeeld dit thema: barmhartigheid leverde dat bij mij op:

iets met theologiestudenten die preek moesten houden over barmhartige Samaritaan, verhaal bijbel, empathie, video ziekenhuis Cleveland empathy, mensen die ik meemaakte in het ziekenhuis vanochtend, dichtregel Huub Oosterhuis, psalm 139.

2. **Schrijf wanneer je kunt**, waar je kunt. Onderzoek heeft weliswaar uitgewezen dat we voor het schrijven van teksten het beste de middag uitkiezen. Hoewel dat natuurlijk sterk samenhangt met je dagindeling, denk ik dat het klopt. Maar geef jezelf 's ochtends al een undercover opdracht: houd het thema in je achterhoofd en zoek in alles wat je meemaakt de verbinding met dat wat je gaat schrijven. En omdat we onze aandacht niet straffeloos kunnen blijven verdelen, schrijf al je invallen op! Op het moment dat je gaat zitten staren naar je witte pagina, vult deze zich als bijna vanzelf met alle losse eindjes.

3. **Denk: Pathos - Ethos - Logos** (de zgn PEL-methode). Verwerk in alles wat je schrijft deze drie elementen: een dosis gevoel, een deel met een ethische onderlaag en een beetje feiten. Bijvoorbeeld: je schrijft een stukje voor een nieuwsbrief. Je belicht een aspect van je werk, laten we zeggen de palliatieve zorg. Verwerk in je stuk wat feiten (geen droge opsommingen: drie is meer dan genoeg). Laat je gevoel spreken door een waargebeurde ontmoeting weer te geven en jouw reactie hierin. Geef tenslotte ongezoeten je mening, van de juiste ethische argumenten voorzien. In mijn artikel voor de [nieuwsbrief van het Palliatief netwerk](#) geef ik je een voorbeeld hiervan.

4. **Praat hardop**. Wat ze ook beweren, schrijven is niet hetzelfde als een goed gesprek. Het is geen dialoog, het is bij uitstek een monoloog die je moet zien te verpakken als interactieve tweespraak. Spreek jezelf dus af en toe tegen in je tekst, stel vragen die je probeert te beantwoorden. Speel af en toe advocaat van de duivel en probeer je eigen betoog onderuit te halen. Waar je natuurlijk zelf de reddende engel speelt.

Presenteer met meer inspiratie

1. **Denk in beelden!** We weten inmiddels allemaal wel dat beelden blijven hangen en alle goedbedachte doorwrochte teksten vergaan als sneeuw in juni. Onthoudt: *alles zal zwichten en verwaaien wat op het beeld niet is geijkt.* (vrij naar Huub O.) Meteen al aan de slag? Dan heb ik een handig lijstje voor je van sites die gratis en rechtevrije beelden in overvloed hebben.

2. **Doe de drieslag.** Alles wat een stelling is, heeft een tegenstelling nodig. En een gulden middenweg. Bijvoorbeeld: kies je voor het thema licht, zet al antithese (goed geraden:) donker neer maar vergeet vooral de schaduw niet.

3. Begin je presentatie/workshop/event met een **verhaal**. Of een anekdote. Maar vermijd ten allen tijde de door predikanten nog wel eens gemaakte opmerking: 'iemand vertelde mij laatst....'(dan gaan de toehoorders terug in de tijd en vragen zich de hele preek lang af of zij het misschien waren die...of misschien toch hun buurvrouw...). Wat wel? Val midden in het verhaal. Als je begint met een gedicht of dichtregel, noem niet de titel. Of de schrijver. Echt geïnteresseerden komen na afloop wel even vragen naar je vondst.

4. **Muziek!** Zoek en je vindt ongetwijfeld op youtube een pracht van een lied dat qua tekst alles doet voor je presentatie. Zet het bij aanvang zachtjes op en aan het eind, liefst natuurlijk als karaoke-versie. Heeft het team meteen een lijflied. Bij Blof is het altijd raak (als je de dichtelijkheid doorkomt), maar goede ouwe Stef Bos is ook niet mis.

5. **Poëzie** doet alles mooier klinken. Voor inspiratie kijk je even op de [Poëzie Leestafel](#). Bega niet de fout de regels af te drukken en te verspreiden, er rust natuurlijk copyright op. Wel kun je enkele regels pakken en het dan als citaat laten gelden. Mijn lievelingsregel: Op een dag. Maar misschien ook nooit (de rest lees je maar zelf verder, van [Toon Tellegen](#) die buiten zijn befaamde fabels de meest rake gedichten schreef).

6. **Humor** is de smeerolie. Zelfs voor de zwaargewichtige serieuzen onder ons. Zo maakte ik laatst kennis met een nieuwe arts. Althans, ik kende zijn naam nog niet en de patiënt met wie ik sprak was erg over hem te spreken. Dokter Vogel. Vraag maar niet verder hoe dat gesprek verliep...

7. **'Kill your darlings'**. Voor je het weet lijkt je verhaal wel heel erg op dat van vorig jaar. Of op dat stuk van 30 jaar terug. Stokpaardjes, vermijd ze. Verpak ze zelfs niet in een ander jasje want je komt jezelf tegen. Galopperend en wel.

8. **Neem iemand in gedachten...** Deze tip ken je ongetwijfeld. Bedenk tijdens het maken van je presentatie wie er in je gehoor zal zitten. Dus verzin geen persoon bij wie jij je veilig en vertrouwd voelt en die altijd zal zeggen: knap hoor. Wees realistisch: jouw gehoor vindt nog even helemaal niets van jou. Maar wil na afloop wel je de hand schudden en zeggen: knap hoor. Dus bereid je voor op het ergste. Valt het altijd mee.

9. **Maak opsommingen**, lijstjes met hooguit drie punten. Ten eerste, ten tweede, ten derde. Verdwaal niet in je tekst, mensen hebben het geheugen van een goudvis als het op luisteren aankomt. En nu ben ik al bij 9. Aan het werk!